

JIŘÍ DIAMANT
(4. května 1930, Brno – 22. dubna 2024, Heiloo)

Jiří Diamant zemřel ve svém druhém domově v nizozemském Heiloo ve věku nedožitých 94 let. Rodilý Brňan se narodil do věavy hrůz 20. století. Ve věku 12 až 16 let pro svůj židovský původ ztratil celou rodinu v koncentračních táborech. Prošel Terezínem, odkud se dostal do koncentračního a vyhlazovacího tábora Březinka (Birkenau; byl jedním z tzv. Birkenau Boys), dále do Osvětími, kde jej a jeho rodinu selektoval samotný J. Mengele. Přežil ke konci války i pochod smrti. Velmi přesně všechny detaily Jiří se svou ženou Jarkou zachytili ve stati „Amputovaný život“ vydané Terezínskou iniciativou.

Takto „vzdělaný“ životem v krátké době vystudoval v Uherském Brodě gymnázium a na brněnské univerzitě vystudoval kombinaci filosofie a psychologie. Poté jej profesní zájmy zavedly na pražskou Univerzitu Karlovu, kde začal pracovat na Psychiatrické klinice I. LF UK s K. Freundem a V. Vondráčkem. Jeho blízkým kolegou a přítelem se stal i J. Srnec, kdy oba stáli u zrodu české klinické psychologie v r. 1953. Poté si dálkově dostudoval již na UK lékařství.

Jiří Diamant v tomto formování české klinické psychologie po válce dále pokračoval v r. 1968 založením Kabinetu lékařské psychologie v rámci Ústavu pro doškolování lékařů. Z tohoto zárodku se do dnešní podoby transformovala Katedra klinické psychologie IPVZ. Přibližně

ve stejné době absolvoval stáž na univerzitách v USA, kde byl přímo v laboratoři R. Reitana a A. Bentona, kteří reprezentovali značně odlišné proudy v americké neuropsychologii. Založit obor neuropsychologie u nás mu nebylo přáno, protože po víceletných traumatech z války se po ruské invazi „spřátelených“ vojsk rozhodl pro záchranu svých dětí emigrovat do Nizozemí. Nechtěl opakovat chybu svého tatínka, který mohl stihnout před r. 1939 rodinu odstěhovat do Velké Británie.

V Nizozemí spolupracoval s J. Barendregtem na amsterodamské univerzitě, odkud se posléze přesunul do dnes již zaniklé psychiatrické léčebny sv. Willibrorda v Heiloo, kde pracoval jako vedoucí klinický psycholog a neuropsycholog. Publikáční aktivita J. Diamanta byla rozsáhlá – již v tehdejší Československu publikoval známou práci o emocích, v Nizozemí poté publikoval řadu prací k neuropsychologické diagnostice i rehabilitaci. Zabýval se problémem emigrace a adaptace na cizí prostředí. Po sametové revoluci v Československu vydal první učebnici neuropsychologie a z vlastní iniciativy přednášel neuropsychologii v Praze, Brně i v Olomouci.

Pedagogická či, řekněme, mentorská aktivita J. Diamanta byla neméně důležitá než jeho aktivita vědecká. Málokdo ví, že jeho školenci v nizozemské neuropsychologii byli B. Schmand a J. Jolles, velmi úspěšní nizozemští psychologové. Představme si však, že v Nizozemí začínal zcela znovu! V Československu se mu na konci pracovní dráhy po r. 2008 neformálně podařilo ovlivnit skupinu mladých psychologů, kteří posléze založili Laboratoř neuropsychologie na Neurologických klinikách na I. LF, ale i na 2. LF v Motole. Tato neformální skupina také každoročně uděluje spolu s podporou rodiny Diamantových a podporou mnoha dalších znalců psychiatrie a neurologie *Národní neuropsychologickou cenu J. Diamanta* (NNCJD) za nejlepší publikaci v oboru neuropsychologie. V rámci této činnosti se podařilo objevit a docenit i podpořit řadu nových talentů a jejich práci v české neuropsychologii.

Na závěr bych si dovolil pár osobních vzpomínek na Jiřího. Jiří byl neobyčejně silnou kombinací laskavosti, ale i velmi pevného a přímého vlivu na formování ve studiu a práci. Ujal se mě v době, kde jsem neměl nic za sebou. Připadal jsem si jako „odradek“, student neuropsychologie, který vyjma podpory některých lékařů nemohl najít přímou podporu ze strany kolegů. Dodnes nepochopím, jak bylo možné, že se nás „ujal“ právě J. Diamant. Jeho dopisy a e-maily i letmá setkání vydaly za mnohá „školení“. Jeho

nenásilný a laskavý přístup, jeho neutuchající zájem o naši práci, nesobecká, neformální podpora drobnými dary např. knih, ale i skutečným a významným sponzorstvím NNCJD. Jeho lidská podpora, kdy mě seznámil či poskytl kontakt na B. Schmandu, nemluvě o historkách ze zákulisí velkého vědeckého světa, abych se z minulosti otců zakladatelů přiučil něco, co se v učebnicích nepíše. Jeho žena Jarka vždy připravila pohostinné prostředí, v němž jsem si připadal „jako doma“.

Každý student by měl mít nějaký rolový model, řekněme dnešní terminologií „the man“, či „GOAT“, který není jen někde na plakátu u postele pro usínání, ale pokud možno činný a živý člověk, jehož vlivu je nejlépe v letech učenických být vystaven. Pro mě jím byl J. Diamant. Doufám, že naplním tvou „dračí setbu“, Jiří, a brzy se uvidíme.

Ondřej Bezdiček

Laboraťor neuropsychologie J. Diamanta

VYBRANÁ BIBLIOGRAFIE

- Diamant, J. (2015). *Holocaust: v poezii puberty a stáří*. Musil Jiří – Psychologická a výchovná poradna.
- Diamant, J. (2012). Zkušenosti pamětníka ideologického útlaku psychologie v době totality: úvahy navozené recenzí knihy „Etické otázky v psychologii“. *Česká a slovenská psychiatrie*, 108(1), 48-50. http://www.cspsychiatri.cz/dwnld/CSP_2012_1_48_50.pdf
- Diamant, J. (2011). Neuropsychologie v psychiatrii – zkušenosti a perspektivy. *E-psychologie*, 5(1), 70-77. <https://e-psycholog.eu/pdf/diamant.pdf>
- Diamant, J. (2003). Záhady čelních laloků: (Orgán zpracující čas a prostor?) *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. P. Řada psychologická*, 51(P7), 29-40. <https://hdl.handle.net/11222.digilib/114275>
- Diamant, J., & Musil, J. V. (1995). *Psychologické problémy emigrace*. Matice cyrilometodějská.
- Vašina, L., & Diamant, J. (1994, 1998). *Kapitoly z neuropsychologie*. Masarykova univerzita.
- Diamant, J. (1992). Psychologické problémy emigrace. *Československá psychologie*, 36(5), 441-447.
- Hakkaart, P. W. J., & Diamant, J. J. (1989). Towards a theoretical model [in Dutch]. *Revalidatie and Computers*, 1, 2-4.
- Ridderbos, A., & Diamant, J. (1988). Analysis of oral language of patients with Korsakoff's syndrome under various conditions (pilot study). *Tijdschrift voor Psychiatrie*, 30(1), 39-50.
- Diamant, J., & Hakkaart, P. W. J. (1986). Cognitive rehabilitation in an information-processing perspective. *Cognitive Rehabilitation*, 7, 22-28.
- Diamant, J. (1986). Specific features of cognitive rehabilitation of psychiatric patients. *Cognitive Rehabilitation*, 4(4), 12-16.
- Diamant, J. (1985). Training possibilities of Korsakoff patients in a neuropsychological perspective [in Dutch]. In H. M. Fraenkel, & H. Verrijt (Eds.), *The syndrome of Korsakoff: A forgotten syndrome?* (pp. 99-115). Provincial Ziekenhuis Santpoort.
- Diamant, J. J. (1983). Training of cognitive functions in psychiatric patients with brain dysfunction: An attempt at investigation of behavior therapy methods [in Dutch]. *Gedragstherapie*, 15(3), 22-39.
- Diamant, J., & Huijsman, A. M. (1982). Neuropsychological rehabilitation of psychiatric-patients with brain-dysfunction – a case-study. *Clinical Neuropsychology*, 4(1), 1-4.
- Brok, L. J. M., & Diamant, J. J. (1982). Report about investigation of chronic use of neuroleptics and the effects of its discontinuing in a group of longterm hospitalised patients. In *Neuroleptica en Dyskinesieën* (pp. 85-98). Heilo: Psychiatric Centrum St. Willibord.
- Diamant, J. (1981). Similarities and differences in the approach of R. M. Reitan and A. R. Luria. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 63(5), 431-443. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0447.1981.tb00693.x>
- Diamant, J., & Hijmen, R. (1981). Comparison of test-results obtained with 2 neuropsychological test batteries. *Journal of Clinical Psychology*, 37(2), 355-358. [https://doi.org/10.1002/1097-4679\(198104\)37:2<355::AID-JCLP2270370221>3.0.CO;2-1](https://doi.org/10.1002/1097-4679(198104)37:2<355::AID-JCLP2270370221>3.0.CO;2-1)
- Jennekens-Schinkel, A., Diamant, J. J., Diefeldt, H. F. A., & Haaxma, R. (Eds.) (1980). *Neuropsychologie in Nederland*. Deventer: Van Loghum Slaterus.
- Tans, P. J. J., Smeets, E. H. J., & Diamant, J. (1979). A single drug and mental measurability. *Bulletin of the COBO*, 12(2), 31-35.
- Diamant, J. (1978). Contribution of neuropsychology to the investigation of the effects of long acting neuroleptics [in Dutch]. *Bulletin of the COBO*, 11(3), 51-57.
- Bollerman, P. J. C., Diamant, J. J., Koopman, P. J. M., & Wertenbroek, M. J. H. M. (Eds.) (1974). *Psychiatrisch Centrum in Beweging*. „De Tijdstrom”. Vol. 1-3. Lochem.
- Diamant, J., & Van Wijk, L. J. (1973). Some autonomic variables in phobics [in Dutch]. *Ned Tijdsch Psychologie*, 28, 437-452.
- Diamant, J. (1972). Some methodological comments to assessment of hostility on level of molar behavior in course of psychosomatic

- treatment of functional disorders. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 20(5), 294-299.
- van Delft, J., Barendregt, J. T., Diamant, J., & Ramsay, R. W. (1971). Hypnosis as a tool in analogue studies. *American Journal of Clinical Hypnosis*, 13(3), 171-174.
- Diamant, J. (1970). Some psychological aspects of experimental investigation of hypertension. *Bibliotheca Psychiatrica et Neurologica*, 144, 52-57.
- Diamant, J. (1969). Klinická psychologie; Psychoterapie. In V. Vondráček et al., *Lékařská psychologie* (pp. 176-203). Praha: Státní zdravotnické nakladatelství.
- Dobiáš, J., & Diamant, J. (1969). Psychologie v jiných lékařských oborech. In V. Vondráček et al., *Lékařská psychologie* (pp. 248-268). Praha: Státní zdravotnické nakladatelství.
- Diamant, J. (1968). Psychologické aspekty stárnutí. *Praktický lékař*, 48(16/17), 609-612.
- Diamant, J. (1968). K otázce diferenciacie mezi různými organickými poruchami centrální nervové soustavy psychologickými metodami. *Československá psychologie*, 12(6), 563-567.
- Diamant, J., & Bárta, B. (1967). Klinická psychologie v současném lékařství. In J. Charvát (Ed.), *Lékařské repetitorium* (3. vyd., pp. 118-122). Praha: Státní zdravotnické nakladatelství.
- Diamant, J. (1966). Psychologické aspekty dušnosti. *Časopis lékařů českých*, 105(35), 950-955.
- Vondráček, V., & Diamant, J. (1966). Počáteční projevy stárnutí CNS. *Praktický lékař*, 46(16), 607-609.
- Diamant, J., Černý, M., Študent, V., & Dobiáš, J. (Eds.) (1966, 1969). *Emoce*. Praha: Státní zdravotnické nakladatelství.
- Hoskovec, J., & Diamant, J. (1966). Clinical psychology in Czechoslovakia. In L. E. Abt, & B. F. Riess (Eds.), *Progress in Clinical Psychology* (Vol. 7, pp. 293-306). New York: Grune and Stratton.
- Diamant, J. (1965). Význam psychologie pro prevenci iatropatogenie při provádění zdravotnické osvěty. *Praktický lékař*, 45(5), 171-174.
- Diamant, J. (1965). Problematika nevyzrálé osobnosti. *Časopis lékařů českých*, 104(20), 559.
- Hoskovec, J., & Diamant, J. (1965). Clinical psychology as a profession, Czechoslovakia. In B. B. Wolman (Ed.), *Handbook of clinical psychology* (pp. 1472-1473). New York: McGraw Hill.
- Diamant, J. (1964). Psychologické metody zkoumání osobnosti. In *Základy soudní psychologie* (pp. 72-102). Praha: Právnický ústav ministerstva spravedlnosti.
- Hoskovec, J., & Diamant, J. (1964). Czechoslovakian psychology. In H. P. David (Ed.), *International resources in clinical psychology* (pp. 14-18). New York: McGraw Hill.
- Trča, S., Mišinger, I., Komanec, J., Souček, K., & Diamant, J. (1964). Zdravotnická osvěta pro ženy, jimž bylo povoleno umělé přerušování těhotenství. *Zdravotnická osvěta: Výzkum. metodika. Zkušenosti* (pp. 110-113). Praha: Ústřední ústav zdravotnické osvěty.
- Rudlová, B., & Diamant, J. (1963). Léčení vasolastinem u neurotické symptomatologie arteriosklerózy mozkových cév. *Československá psychiatrie*, 59(2), 85-91.
- Diamant, J. (1963). O citové dospělosti. *Československý červený kříž: zprávy pro pracovníky ČsČK*, 11(12), 6-7.
- Diamant, J. (1963). Některé novější psychologické přístupy k vyšetřování organického poškození mozku. *Zprávy Československé psychologické společnosti*, 26-27.
- Srnc, J., & Diamant, J. (1963). Zkouška relativní stálosti mentálního deficitu. *Československá psychologie*, 7(4), 357-362.
- Drvota, S., & Diamant, J. (1962). New therapeutic methods in tic. *Activitas Nervosa Superior*, 4, 166.
- Diamant, J., & Fischer, J. (1962). K otázce validity měření frustrace u dětí. *Československá psychiatrie*, 58, 139-148.
- Fischer, J., & Diamant, J. (1961). K otázce měření frustrace u dětí. *Československá pediatrie*, 16, 312-321.
- Diamant, J. (1961). On the problem on induction and assessment of anxiety [in Czech]. *Psychologické štúdie*, SAV III, 211-225.
- Diamant, J., Drvota, S., Lanc, O., & Srnc, J. (1960). Pokus o laboratorní zjišťování susceptibility k úzkosti. *Československá psychiatrie*, 56, 403-410.
- Diamant, J., Dufek, M., Hoskovec, J., Kristof, M., Pekárek, V., Roth, B., Velek, M., & Kubíčková, M. (1960). An electroencephalographic study of the waking state and hypnosis with particular reference to subclinical manifestations of sleep activity. *International Journal of Clinical & Experimental Hypnosis*, 8(4), 199-212.
- Diamant, J. (1959). Přístup k psychologické diagnostice na psychiatrii: zkušenosti z psychiatrické kliniky v Praze. *Využitie psychológie v sociálnej medicíne a zdravotníckej praxi* (pp. 299-303). Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied.
- Diamant, J., Dufek, M., Hoskovec, J., Kristof, M., Pekárek, V., Roth, B., & Velek, M. (1959). Elektroencefalografická studie hypnózy. *Československá psychiatrie*, 55, 285-295.
- Diamant, J. (1958). Poznámky k experimentálnímu přístupu k řešení diagnostických otázek

- v praxi klinického psychologa. *Československá psychiatrie*, 54(5), 328-333.
- Diamant, J. (1958). K otázce diferenciacie mezi různými organickými poruchami centrální nervové soustavy psychologickými metodami. *Československá psychologie*, 12(6), 563-567.
- Freund, K., Diamant, J., & Pinkava, V. (1958). On the validity and reliability of the phalloglethysmographic (Phg) diagnosis of some sexual deviations. *Review of Czechoslovak Medicine*, 4(2), 145-151.
- Čepelák, J., Diamant, J., Engelsmann, F., Nevoile, S., & Urban, E. (1957). Návrh českého názvosloví a jednotné signatury Rorschachova experimentu. *Československá psychologie*, 4, 356-357.
- Diamant, J. (1954). *Attempt at analysis of emotional reactions on the basis of experimental data with special reference to associative and motor manifestations*. [Excerpt of the doctoral thesis, in Czech]. *Sborník prací Filosofické fakulty brněnské university*, III, 82, 119-148.